

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izvešja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s polljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hoče samo po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Kotliškega tedenskega krošnja“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vln. — Uredništvo: Kotliška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 4, sprejemno uradno, inšerate in reklamacije. — Za iskanje se plačuje od enostopne petilivrate za enkrat 18 vln, ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vln. Za večkratne oglase prinese popust. V oddelku „Mala svetovska“ stane beseda 5 vln. Parte in zabave vsake petilivrate 24 vln, izjave in Poslano 26 vln. — Izrazi se sprejemajo do točnega opredeljenega. — Menjše reklamacije se pošiljajo preko.

Vojska s Srbijo v glavnem končana.

Ostanimo na domači grudi!

Vsaka vojska vsake hude rane ne samo posamezniku, ampak tudi celim domovom, narodom in državam. Naš kmečki stan sedaj silno, silno mnogo trpi. Drugi stanovi, posebno pa oni v mestih, zabavljajo čez kmečko ljudstvo, češ, kako gre kmetom dobro, ko imajo vsega zadosti. Ko bi pa meščani in drugi stanovi v mestih in industrijskih krajih bili le malo natančneje podučeni o vseh težavah, ki so zadele v sedanjih vojski naše kmečko ljudstvo, bi imeli ti ljudje čisto druge pojme o sedanjem položaju na kmetih. Kmečke težave so sedaj navezane druga na drugo, kakor jagode v očenašu. Le poglejmo! Kmetije so brez moških, nikogar ni, ki bi opravil težka, a neobhodno potrebna kmečka dela, polja so večinoma neobsejana, prišli so strogi vladni odloki glede prodaje pridelkov in živine. Žito se rekvirira, prodajalca živine ali drugih pridelkov naznanjajo zavistne osebe prav rade sodnji, da bi ga naj obsodila radi navijanja cen, ako je živino, drva ali kaj takega prodal za nekoliko boljše ceno. Kmet ima sedaj skoro vsak teden orožnika v hiši, ki poizveduje, koliko žita je v shrambi, za kako ceno je prodala gospodinja pitano svinjo ali tele itd. To niso prijetni časi za kmečko ljudstvo. K temu pa še pridejo druge, še hujše neprijetnosti. Pride glas z bojišča, da je mož padel... Delo zastane, otroci ločejo, žena vije roke... Kdo bo skrbel, da se plačajo visoke obresti, davki itd? Kdo bo vodil in oskrboval obširno gospodarstvo? Ne bom več našteval teh in enakih težav, kajti gotovo je, da je kmečki stan s sedanjim vojsko najhujše prizadet.

Obupati pa ne! Vrlo kmečko ljudstvo, poguma in samozavesti ne sme izgubiti!

Mnogi pravijo: „Prodala bom kmetijo in si kupila kaj malega.“ Drugi zopet pravijo: „Kaj se bom ukvarjal s kmetijstvom, sinove so mi vzeli, padli so; za tuje ljudi ne bom delal. Prodaj posestvo in grem v mesto.“ In dandanes naletimo mnogokrat tudi na take, ki pravijo: „Ko bo vojska minula, ne bom več delal pri kmetu, ampak bom šel raje v mesto ali tujino, tam se bo bolje zaslužilo.“

Mi pa pravimo: Tako tarnanje je ničevno! Ostanimo na domači grudi! Sedanja vojska je zopet in zopet pokazala, da je kmečki stan eden najvažnejših činiteljev v državi. Kdo je, ki zahtaja armado z najboljšimi vojniki? Kmet. Kdo prideluje živež za milijonske armade? Zopet kmet. Kdo se najbolje in najvstrajneje bori za domovino? Može in mladeniči z dežele. Vsaj o slovenskem kmečkem ljudstvu velja v polni meri vse to. Upati torej je, da se mu bo po vojski slo povsod na roko v zahvalo za velike žrtve.

Ostanimo na kmečki grudi tudi iz enostavnega vzroka, ker bo po končani vojski kmetijstvo cvetelo, kakor malokateri drugi stan. Vsi kmečki pridelki bodo imeli še desetletja visoko ceno. Vse zaloge bodo po vojski izčrpane, odvišana živina poprodana, radi tega bo nizka cena za kmečke pridelke nekaj nemogočega. Na drugi strani bodo pa skoro gotovo odpravljene tudi vse, ali pa vsaj večinoma vse neljube in stroge vladne odredbe. Življenje na kmetih bo po vojski veselo in po starem načinu. Vaši junaki, ki se bodo vrnili z odlikovanji in mnogimi izkušnjami, bodo pripovedovali svoje zanimive vojne dogodke, delo bo slo zopet veselo od rok in po vojski vsekane rane se bodo zacelile. Nasprotno pa bo po mestih kljub dobrim plačam življenje še vedno drago. Zatorej, kdor hoče biti srečen, kdor hoče, da bodo njegovi otroci srečni in zadovoljni: Ostanimo na kmečki grudi! Stara slovenska pesem poje:

Slovene, tvoja zemlja je zdrava,
Za pridne nje lega najprava;
Polje, vinograd, gora, morje,
Ruda, kupčija tebe rede.

Avstrijsko-italijansko bojišče.

Boj za Gorico se nadaljuje z dosedanjim srčnostjo. Italijanske bombe prihajajo v Gorico, italijanski vojaki ne. Gorica je razdejana od italijanskih bomb, toda trdno v naših rokah. Kakor poročila naše vojno vodstvo, so pripeljali Italijani na goriško fronto zopet nove, sveže čete, ki so jih odtegnili tirolski frontil in nabrali v zaledju. Višek boja za Gorico se po mnenju vojnih strokovnjakov ni dosežen in se pričakuje, da se bo srčnost te dni še povišala. Dne 1. decembra se je otvoril državni zbor in general Kadorna bi rad pokazal, kaj zna. General Borojevič in naši vojaki so pripravljene, da ga skušajo, a so strogi profesorji.

Italija se Nemčiji ni napovedala vojske, a tudi Nemčija Italiji ne. Italijanska vlada je celo dovolila, da sta dva nemška kardinala smela te dni svobodno potovati v Rim k papežu, kamor je bil tudi pozvan belgijski kardinal.

Italijo od vseh strani silijo, da bi se udeležila boja na Balkanu, prihajajo tudi novice, da je Italija res že pripravljena, toda do resnice ne pride. Lah ima ob Soči z nami dovolj opravila, nima niti moči niti veselja za druga podvzetja.

Gorica v plamenu.

Lahi so zadnji teden metali v Gorico tudi vzgalne bombe z namenom, da mesto zažgejo. Vzgalne bombe ne frčijo samo iz topov, ampak tudi iz zrakovplotov, ki neprestano krožijo nad mestom. Mesto gori skoraj vsak dan na več krajih. Goriška požarna bramba ne more več obvladati velikega dela. Na pomoč so že prišli ognjegaoci iz Ljubljane, Gradca, Dunaja in drugih mest. Najhuje je dosedaj, kakor smo že poročali, požar divjal v mestnem delu, ki se zove „Travnik“ in Semeniška ulica. Vzgala se je nadškofijska palača, velika stavba „Parkhotel“, semenišče, Trgovski dom in druge važnejše stavbe. V noči od 23. na 24. novembra je nastal požar tudi v župnijski cerkvi na Placuti. Vsa notranjščina cerkve je zgorela ali ožgana. Le štiri gole stene brez strehe še stojijo. Zvonik še sicer stoji, a tramovje je tudi pregorelo. Župnišče zraven cerkve je pogorelo do tal. Pogorelo je dosedaj okrog 30 hiš; število porušenih hiš znaša 300—400, 1300 hiš pa je težko poškodovanih. Hiše, ki ne bi bila vsaj nekoliko poškodovana, pa v Gorici menda sploh ni.

V Gorici nad 25 milijonov kron škode.

Od 18. novembra naprej padajo dan za dnevom težke sovražne granate in šrapneli v Gorico. Na stotine hiš je že v razvalinah. Avstrijsko uradno poročilo z dne 26. novembra pravi o obstreljevanju Gorice:

Cim jasnejše izpoznavajo Italijani brezkoristnost svoje zadnje ofenzive, tem gostelje padajo težke bombe in zažigalne granate v mesto Gorico, ki jo zdaj načrtoma razstreljujejo v razvaline. Vsak dan je višje število požganih in uničenih hiš in cerkva. — Dosedanja škoda na poslopih se čeni s 25 milijoni kron, prečiniti se pa ne more škoda zasebne lasti, umetnin in zbirak.

Zakaj obstreljujejo Italijani Gorico.

Italijanski list „Corriere della Sera“ je priobčil sledeče zanimivo poročilo o vzroku, ki je napotil Kadorna, da hoče uničiti mesto Gorico: Italijanski generalni štab je sklenil razdejati Gorico zaradi tega, ker so zanesljivo izvedeli, da so zapustili mesto Gorico vsi italijanski, to je iredentistični prebivalci, in so ostali v Gorici le Avstriji zvesti Slovani, nekaj Nemcev in nekaj malo Avstriji zvestih Italijanov. Zaradi poslednjih se pa ne izplača prizanašati mestu, za katero se je prelilo že toliko italijanske krvi.

Četrt milijona ranjencev v Italiji.

Iz Milana se poroča, da so vse zasebne in vojaške bolnišnice v gornji Italiji z ranjenci tako prenapolnjene, da ni najti v deželnih, mestnih in zasebnih bolnišnicah nobenega prostora za nevojaške osebe-bolnike. Sedaj se nahaja v italijanskih bolnišnicah 250.000 ranjenih vojakov. V tem številu se pa ni všteti 60.000 mož, ki so zboleli vsled mrazu in nalezljivih boleznih, ki se sedaj zdravijo na raznih italijanskih otokih v Sredozemskem morju. V italijanski armadi je začel razsajati legar, ki zahteva vsak dan povprečno 15 do 20 žrtev.

Niše žrtve.

Z italijanskega bojišča se nam piše:

Strahne melodije, katere nam igrajo polentarski topovi, smo se že navadili, včasih nam je to le v zabavo. Nekateri pridno kujejo spominske prstane od raznih koscev sovražnih šrapnelov. Posebno ljubo nam je časopisje: „Sl. Gospodar“ in „Straža“, katere vedno z nestrpnostjo pričakujemo.

Nekaj žrtev pa le zahteva divje bombardiranje polentarskega topništva.

Mi smo izgubili 3 tovariše. Vsled tega je v marsikateremu srečju vskipel hujši srd do izdajalskega verolomnika.

Dne 22. oktobra je padel od granate zadet Anton Zamernik iz Luč v Savinjski dolini. Dne 29. okt. pa sta bila težko ranjena Luka Hribaršek iz Belh-vođ, ki je pozneje izdihnil svojo dušo za domovino. Posebno pa nas je srce zabolelo, ko smo slišali, da je kot težko ranjen moral v bolnico umreti Matevž Potčnik, mlad mož iz Zavodnje pri Šoštanjju. Srčno si je želel še enkrat videti dom, svojo ženo in ljube otročice, pa božja volja je bila drugače. Blagi, zahtujoči negovi ženi naše sožalje. Tolaži jo pa naj upanje, da se je njen mož preselil v boljše, srenejšo domovino. Saj je bil pripravljen. On je bil doma kot tukaj naročnik „Sl. Gospodarja“ ter tajnik „Izobraževalnega društva v Zavodnji“.

Dragi nam tovariši! Sovražna krogla ti ni prizanesla, zadela te je, a božja roka te je v nebo sprejela.

Srčne pozdrave vsem domačinom ter prijateljem „Sl. Gospodarja“. Blaž Gorican, Ivan Toplak, Marko Kos, Janez Gostenčnik in Leva Janez. Živili Slovenci! Slava Slovenkam!

Neznosen smrad nepokopanih italijanskih trupel.

Očividec, častnik nepristranske države, opisuje borbo za goro Sv. Mihaela sledeče: Borba za goro Sv. Mihaela prekaša glede srčnosti in šloveških žrtev vse boje, katere sem dosedaj videl. Boj traja tu noč in dan. Italijani žrtvujejo na tisoče svojih vojakov. Skozi celih 40 ur je pošiljala italijanska težka artilerija granate na avstrijske postojanke na gori Sv. Mihaela. Misleč, da je strti vsak hujši avstrijski odpor, so se začele pomikati cele vrste italijanskih vojakov in sicer deset polkov, proti gori Sv. Mihaela, da jo naskoči. V tem hipu zagrmí avstrijska artilerija in pokosi cele vrste. Samo prvi naval je že stal Italijane čez 1000 mož in ta prizor se je petkrat ponavljal. A vse brezuspešno, vsi naskoki italijanske pehote so bili odbiti, na tisoče mrtvih Italijanov je pokrivalo bojišče, na katerem je že ležalo iz prejšnjih bojev pred petimi dnevi več sto italijanskih —